

Here vernietigt
gedachte der
bestaat in der
van geslacht
olk, welks God

door een groot
grote kracht,
vrijdt niet door
over degenen,
Zijn goedertie-

van al datgene,
Holwerda schonk.
van te spreken
erwacht.

eggen, wat het

Schrift,
re zij over ons,

Nederland, dat
in de loop der
ter wereld. En
Hem of niet
het nog christe-

ereld,
beproeving. Hij

neemt ons veel,

ons volk schonk,

tijden, toen de
met een mach-
terreldkerk. Toen
de man, waarop
ven stelden, uit
des vaderlands.

ontferm u over

ijk blad gezegd,

er de lessen der

weer zeggen wil:

l het doen.

ons lief waren,

ijd. Wij mogen

s zou inzinken,

Hij regeert, en

doen.

aan deze onze

riep en de Here

zijn benauwdhe-

dom degenen,

akt en ziet dat

man, die op Hem

in Zijn zaligheid.

ij zou ons troos-

rmanen: ziet nu

rouwt alleen op

uw weg op de

het maken. Het

ere, hun sterkte

zal hen helpen

van de godde-

ij betrouwen op

uw toegenegen

MARNIX.

oor 1953 van het

ectum" te Kam-

tengevolge van

olwerda, behalve

K. Schilder, te-

worden gewijd.

zich reeds voor

annak" opgaven,

in n e r z i j d s,

ilder-Holwerda-

an gelijk zal zijn

gedachtenis van

in 1948. Dus

Professor B. Holwerda, een herder op College Seminarie

Bij het verschijnen van dit Reformatie-nummer ligt de Maandagmiddag van de begrafenis van onze zeer beminde herder-leraar B. Holwerda weer enkele dagen achter ons. Dit zal echter vooral voor een bepaalde kring van predikanten een onvergetelijke middag blijven. Ik bedoel die predikanten, die in staat waren regelmatig 's Maandagsmiddags het college „Seminarie" bij te wonen. Terwijl we anders deze dag met vreugde tegemoet zagen, hebben we ditmaal deze dag met droefheid moeten verwachten om hem in plaats van naar de collegezaal, naar de akker der doden te volgen. Onvergetelijk zullen deze uren van college Seminarie blijven voor degenen, die dit konden meemaken. Wat kon hij de Schriften van het Oude Testament zijn studenten leren lezen en verstaan, zo, dat wij als predikanten dikwijls tot elkaander zeiden: wat een weelde, om in deze zware tijd als student onder het gehoor van zulke professoren te mogen zitten. Slechts twee boeken heb ik persoonlijk van hem mogen leren lezen en verstaan. Het waren de boeken Jozua en Richteren en steeds meer groeide de overtuiging: hier spreekt maar geen professor in de exegese, die een stroom van wetenschappelijke boekenwijsheid over het hoofd van zijn studenten stuwt, maar hier doceert een herder zijn schapen, die straks zelf de herdersstaf zullen moeten opnemen, om de hun toevertrouwde kudden zelf te kunnen weiden in de grazige weiden van het rijke Woord Gods. Hier werd geen tijd verspild aan de vele meningen van anderen. Hier werd maar sporadisch gevraagd aan de studenten: wat zegt deze of die ervan? Neen, zo ging het altijd weer: meneer leest u maar tot vers Dan: vertaalt u maar..... Daarna: vertelt u maar wat er staat in dit gedeelte. Tenslotte: hoe zoudt u daar later over preken? Uiteindelijk kwam dan zijn eigen exegese, waarop ieder met verlangen zat te wachten en waarvan we vrijwel steeds moesten zeggen: magistraal! Neen, niet vanwege de kennis van ander werk, maar vanwege eigen, louter uit de Schriften gewonnen inzicht.

Daarom schreef ik: een herder op college Seminarie, omdat hier een herder-leraar aan het woord was, die juist als herder zo machtig imponeerde, omdat uit al zijn woorden bleek, dat hij, voordat hij zijn mond tot zijn schapen opendeed, zelf als schaap zijn oor had geopend om de stem van de Opperherder uit de Schriften op te vangen. Dat hij een herdershart in zijn binnenste droeg, dat wisten we alang. Hoe zwaar viel het hem niet afscheid te moeten nemen van zijn kudde in Amersfoort, toen hij tot de arbeid op de

catheder werd geroepen. Als een knaap zich gevoelend kwam hij van de kudde, met een hart, dat beefde vanwege de roeping tot het professorenambt, ging hij naar het paleis der wetenschap, om daar de hem toevertrouwde zetel te bezetten. Met grote zelfonderschatting begon hij zijn colleges, waarbij de herdersstaf nimmer aan zijn hand ontglipte. Bij al zijn wetenschappelijk werk stond de kudde van Jezus Christus, de kerk des Heren hem onafgebroken voor ogen. Zijn enig begere bleek telkens weer niet anders te zijn dan jonge mannen toerusten tot het herdersambt.

Hoe dikwijls hebben we hem dit niet horen zeggen: wat zoudt u in verband hiermede nu tot de gemeente zeggen? We kunnen rustig van hem getuigen, dat zijn gedachten op twee plaatsen tegelijk waren: in de zaal der wetenschap en op de weide, waar de kudde graasde. Onvergetelijke uren onder de hoede van een onvergetelijke herder.

En nu? Hij is dood! Hij is begraven! Zijn profetische, warme stem wil maar niet uit onze oren, maar vooral deze vraag beklemt ons: Waarom, o Grote Herder der schapen, waarom moest deze geestelijk kulse herdersknaap naar het stille graf, waar niemand Uw lof zingt, terwijl ons hart uitging naar zijn profetische zang? Waarom hebt Gij het hart van deze nachtegaal in Uw hof zo haastig stil gezet en dat zo kort na dat van de koningsadelaar Schilder?

Wij tasten naar een antwoord, dat we maar niet goed kunnen vinden. Toch heeft hij bij het sterven van Prof. Schilder zelf gezegd: Zouden wij misschien deze eerste moeten missen, om te leren, dat God Zelf de ENIGE is?

Zou dit misschien de weg voor ons denken nu zijn, zoals hij zelf die wees?

Hij was toch, naar vrijwel aller overtuiging nu de eerste? Keken wij dan misschien te veel naar hem, naar die eerste, en te weinig naar..... de Enige?

Terwijl ik dit neerschrijf denk ik aan een opmerking van hem op college Seminarie: De wereld kijkt, om zekerheid te vinden altijd vooruit! Vandaar het lopen naar de waarzeggers, ook vandaag. Maar de Here leert Zijn volk altijd de toekomst in te gaan met de gedachtenis aan Zijn heilsdaden uit het VERLEDEN! Zou dit voor ons geen fingerwijzing kunnen zijn? Dan wordt zijn sterven en zijn graf een door de Here voor ons opgericht monument, in de geschiedenis van Zijn kerk, een monument, dat is als een herderlijk college, waarin hij nog, nadat hij gestorven is, tot ons spreekt: de Here neemt de eersten weg, om Zelf de Enige te BLIJVEN! L. J. G.

PERSSCHOUW

IN MEMORIAM PROF. B. HOLWERDA.

We lazten in „Concordia" (van 8 Mei 1952), een blad, dat in de Prot. Ref. Churches van Amerika verschijnt, het volgende artikel van ds J. D. de Jong:

Op Maandagmiddag 5 Mei kregen wij bericht van broeder Van Spronsen, dat prof. B. Holwerda Woensdagavond 30 April plotseling overleden was. Dit nieuws kwam tot ons als een grote schok. De HEERE heeft een nieuwe zware slag toegebracht aan de Gereformeerde kerken in Nederland door hij Zich thuis te roepen deze trouwe dienstknecht van Zijn Kerk, in de bloei van zijn leven. Prof. Holwerda was slechts twee en veertig jaar oud.

Wij doen hierbij ons diepgevoeld meeleven toekomen aan de diepbedroefde weduwe en kinderen, de Theologische Hogeschool te Kampen, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de verwanten en de grote schare vrienden van de overleden Broeder.

Dit is de derde van de leidende figuren van de Gereformeerde Kerken die binnen de tijd van enkele jaren tot hoger dienst is opgeroepen. Wij kunnen er iets van begrijpen welk een harde slag dit moet zijn voor vele duizenden Gereformeerden in Nederland. Toen Prof. Greijdanus weggenomen werd op een rijpe, hoge leeftijd, werd er gezegd: Wij hebben Schilder nog. En toen nam de HEERE ook Schilder. Dit was een zeer zware slag voor de Kerken. Niemand verwachtte dat er een ander in staat zou zijn Schilders plaats in te nemen, en in zijn voetstappen te gaan. Daar men echter wist dat het doen des HEEREN altijd de hoogste wijsheid is, werd er gezegd: „Wij moeten zonder Schilder verder gaan, en wij zullen hem zeker missen, maar wij hebben Holwerda nog." En nu is ook deze schitterende ster aan het firmament van de Gereformeerde Kerken verdwenen, en hij is niet meer.

Ik weet dat Prof. Holwerda zeer gewaardeerd werd onder zijn collega's en Prof. Schilder zelf bracht hem eens in „De Reformatie" als Oud-testamenticus een van de grootste huldebewijzen toe. Hij doceerde de Oud Testamentische vakken aan de Theologische Hogeschool te Kampen. Door mensen die het kunnen weten werd ons verteld, dat hij hard werkte om deze vakken te beheersen, zodat hij ze aan de toekomstige dominees kon doceren. En Holwerda was er in geslaagd, en beheerste dit speciale studieveld. Hij was een briljant geleerde, een fijne leermeester, een man met een diep inzicht in de Schriften, door en door Gereformeerde, en bovenal een nederig kind Gods. Wie van ons artikelen en preken, geschreven door Prof. Holwerda, gelezen hebben, weten van zijn doordringende, duidelijke, heldere stijl van schrijven. Zijn boodschap-

pen waren altijd diep-geestelijk, door en door Schriftuurlijk, fris, concreet en „up to date", en een prachtig eschatologisch motief was er door geweven.

De Gereformeerde Kerken hadden nog grote verwachtingen van Holwerda. Hij had geen ijzersterk gestel, zijn lichaamskracht was beperkt, hij was niet erg sterk. Maar hij werd beschouwd als een man van geestelijke macht, van kracht, een man van overtuiging. Zou het mogelijk zijn dat hij gedurende een aantal jaren gespaard zou blijven voor de Kerken die hij zo intens liefhad, hoewel zijn grote ziel woonde in een zwak lichaam? De HEERE zei: „Neen, zijn schouders zijn niet in staat de last te dragen, Ik zal hem tot Mij nemen."

Ja, het is een verschrikkelijke slag voor hen die hem zo van harte liefhadden: zijn gezin, de School, de studenten, de Kerken. Hij zou juist een leidend aandeel nemen in de voortgezette publicatie van „De Reformatie", Schilders weekblad. Maar de wegen des HEEREN waren anders.

Op de avond van de 30e April nam hij een examen af van een student. Hierna ging hij naar huis, en ging aan 't werk voor „De Reformatie". Om acht uur sloeg de HEERE hem met een hartaanval, en een half uur later was hij overgegaan tot heerlijkheid. Men kan gemakkelijk begrijpen dat de Gereformeerden in Nederland verdoofd zijn door deze slag. Drie Theologische reuzen zijn van hen weggenomen in een vrij korte volgorde: Greijdanus, Schilder, Holwerda. Dit is ook zwaar voor de overblijvende professoren, die zich zonder twijfel eenzaam zullen gevoelen en bedroefd en beseffen welk een zware last er op het ogenblik op hun schouders rust. Moge de HEERE ook hen ondersteunen en hun kracht geven en genade om vol te houden. Dat verder ook de Kerken moed en genade mogen vinden om voorwaarts te gaan en het werk des HEEREN te doen, werkende zolang het dag is, en dat zij de vaste overtuiging mogen hebben, dat des HEEREN werk voortgang heeft, dat Hij niet afhankelijk is van mensen, en dat Christus Zijn Kerk vergadert, beschermt en onderhoudt tot aan het eind der dagen.

Persoonlijk hebben wij steeds nog de hoop gehad dat er te eniger tijd de mogelijkheid zou zijn dat Prof. Holwerda naar ons land zou komen en tot onze mensen zou spreken. Wij zijn er van overtuigd dat in zeer korte tijd Prof. Holwerda de harten van vele van onze mensen gewonnen zou hebben. Hij was een buitengewoon begaafd spreker, een beminlijk man, diep geestelijk, helder in zijn verklaring van de Schriften en steeds werkelijk een Verbi Dei Minister.

Ik heb het steeds beschouwd als een buitengewoon voorrecht, dat ik contact heb gehad met deze man Gods. Wij hebben hem ontmoet, wij hebben briefwisseling met hem gehad, wij hebben een persoonlijke, hartelijke vriend verloren. Nee, wij waren elkaars gelijken niet, maar men behoefde niet de gelijke van Prof. Holwerda

te zijn, om zijn vriend te zijn. Van alle grote dingen en schitterende huldebewijzen die wij betreffende Prof. Holwerda vernamen, en de vele dingen die wij ons van hem herinneren als spreker en door persoonlijk contact in gesprek en correspondentie, is een ding mij het diepst in de ziel gegrift, n.l. het feit dat ik mij hem herinner als de man die, voor hij naar bed ging, (ik sliep een aantal nachten met hem in dezelfde kamer) de Schriften las, en in gebed zijn knieën boog voor God. Een groot man onder de mensen, een man van vaste overtuiging, die er nooit bang voor was de vijand te ontmoeten, maar klein en nederig en een volgzzaam kind in Gods tegenwoordigheid.

In Maart 1951 verloor het gezin Holwerda een kind van drie jaar. Het was een tragische, plotselinge dood. Toen wij het hoorden schreven wij het gezin een brief van meeleven. Wij kregen antwoord op deze brief in het laatste deel van Mei 1951. En nu broeder Holwerda niet langer onder ons is, voel ik me vrij om een deel van deze brief voor onze lezers te vertalen. Het geeft ons een andere blik op hem die overgegaan is naar de heerlijkheid. Hij schreef in deze brief onder andere het volgende:

„Mijn hartelijke dank voor de brief die wij ontvingen bij het overlijden van onze kleine zuster. Dit is de zwaarste slag geweest, die God mijn vrouw en mij te dragen heeft gegeven. En het verlies doet ons nog elke dag pijn, zelfs al weerhoudt de HEERE ons zijn vertroosting niet. Wat ik de laatste paar weken erg sterk gevoeld heb is dit: wat zijn er toch een hoop dingen waarover wij ons druk maken, hoewel ze zeer betrekkelijk zijn. De werkelijk grote dingen van het leven van elke man zijn zonde en genade, zorg en troost, leven en dood. Alle andere dingen vallen weg. In vergelijking met deze elementaire vragen, en ik geloof, dat de kerken er goed aan zullen doen alleen het licht van de Schrift op deze levensvragen te ontvangen en door te geven. Wat zij ook maar verder doen is tijd-verlies, en naar ik vrees, ook een afwijken van de opdracht. Het treft mij elke keer als ik de Bijbel lees, hoe weinig de Schrift systematiseert. Maar altijd klinkt het Woord Gods zeer concreet over zonde en nood, terwijl het tegelijkertijd vertroost en vermaant. De vraag komt soms bij me op: zijn wij wel genoeg gelijk de kinderen, maken wij de dingen Gods niet dikwijls te gecompliceerd door onze redenering, terwijl ze in werkelijkheid zo simpel zijn? En onthouden wij hierdoor niet dikwijls het brood des levens aan de schapen van de grote Schaapherder? De vorige Donderdag heeft de HEERE ons een speciale vertroosting gegeven, toen Hij ons opnieuw een kleine dochter schonk. Natuurlijk, hiermee is de lege plaats niet gevuld, maar het heeft tenminste weer enige vreugde in ons gezin gebracht, na de verschrikkelijke slag die ons trof. En bovendien heb ik het gevoel dat door deze beproevingen de HEERE ons dichter tot Zich trekt, en dat wij tenslotte zullen leren te verstaan dat deze smart niet bij geval over ons kwam, maar door de hand van de hemelse Vader. Zelfs al moeten wij elke dag weer wortelen om deze smart gelovig in zijn hand te geven."

Mogen allen die diep getroffen zijn, en niet het minst zij, die zo grote smart hebben ondergaan door deze plotselinge dood en dit grote verlies, een vertroosting vinden door deze woorden van onze overleden broeder. „De rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn." „En ik hoorde een stem uit de hemel die tot mij zei: schrijf, zalig zijn de doden die in de HEERE sterven van nu aan, ja, zegt de Geest, dat ze rusten mogen van hun moeiten, en hun werken volgen hen."

KORTE NOTULEN van de vergadering van de Curatoren en Hoogleraren van de Theologische Hogeschool op 5 Mei 1952

1. De President opent de vergadering. Hij leest Psalm 146 en gaat voor in gebed. Daarna spreekt hij een kort woord, waarmee hij uiting geeft aan het verdriet, dat onze harten vervult, nu de HEERE tot tweemaal toe zo diepe wonden sloeg in het leven der Hogeschool; hierbij wijst hij op de troost, die de Here in de voorgelezen Psalm schenkt.

2. Aanwezig zijn alle Curatoren en Hoogleraren. Ook is ter vergadering aanwezig het Bestuur van de Stichting voor de financiële verzorging van de Opleiding tot de Dienst des Woords, dat genodigd is ter bespreking van enige financiële zaken.

3. Deze laatstgenoemde zaken, voornamelijk betreffende de pensionering, worden besproken, doch eer zij volledig kunnen worden afgehandeld zal nader overleg nodig zijn.

4. De hervatting der colleges en het afnemen van tentamina en examina worden geregeld. Aan Lector drs J. P. Lettinga zal gevraagd worden, gedurende de vacature van de leerstoel in de O.T. vakken twee uur per week cursorisch Hebreeuws te geven voor de Theologische Studenten.

5. De Hoogleraren worden verzocht aan Curatoren advies uit te brengen voor de door dezen op te stellen nominatie, die bij de e.k. generale synode behoort te worden ingediend voor de voorziening in de ontstane vacatures.

6. De President wenst de Hoogleraren van harte sterkte voor hun arbeid in de huidige, zo moeilijke, omstandigheden en verzekert hun de bereidheid der Curatoren, hen op alle mogelijke wijze bij te staan.

7. De Korte Notulen worden vastgesteld. De J. ten Hove gaat de vergadering voor in dankzegging aan de HEERE, waarna de President haar sluit.

In opdracht der Curatoren:

J. VAN BRUGGEN, Assessor.

N.B. Andere kerkelijke bladen worden verzocht dit over te nemen.